

Tartalom

Összefoglaló.....	2
1. Nemzetközi kitekintés.....	3
2. A kiskereskedelem helye a nemzetgazdaságban.....	4
2.1. Makrogazdasági jellemzők.....	4
2.2. Szervezeti és jogi keretek, működési környezet.....	5
2.3. Munkaerő-felhasználás, kereset.....	5
2.4. Beruházások.....	5
2.5. Áralakulás.....	6
3. Kiskereskedelmi üzlethálózat.....	9
4. Kiskereskedelmi forgalom.....	11
4.1. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása.....	11
4.2. A kiskereskedelmi forgalom megoszlása árucsoportok szerint.....	14
5. Területi összehasonlítás.....	15
5.1. A kiskereskedelmi üzlethálózat területi jellemzői.....	15
5.2. A kiskereskedelmi forgalom területi megoszlása.....	16

Jelmagyarázat

További adatok, információk (linkek)

Módszertan

Elérhetőségek

Összefoglaló

Jelen kiadvány célja a hazai kiskereskedelem fontosabb jellemzőinek bemutatása. A kiadvány első fejezetében a kiskereskedelem uniós tendenciáit ismertetjük, ezt a kiskereskedelmi főtevékenységű gazdálkodó szervezeteket magába foglaló kiskereskedelmi ágazat főbb mutatói követik. A további fejezetekben az országos kiskereskedelmi üzlethálózat főbb jellemzőinek alakulásáról, az üzletek forgalmáról, a kiskereskedelem áruszerkezetéről, valamint területi jellemzőiről adunk tájékoztatást.

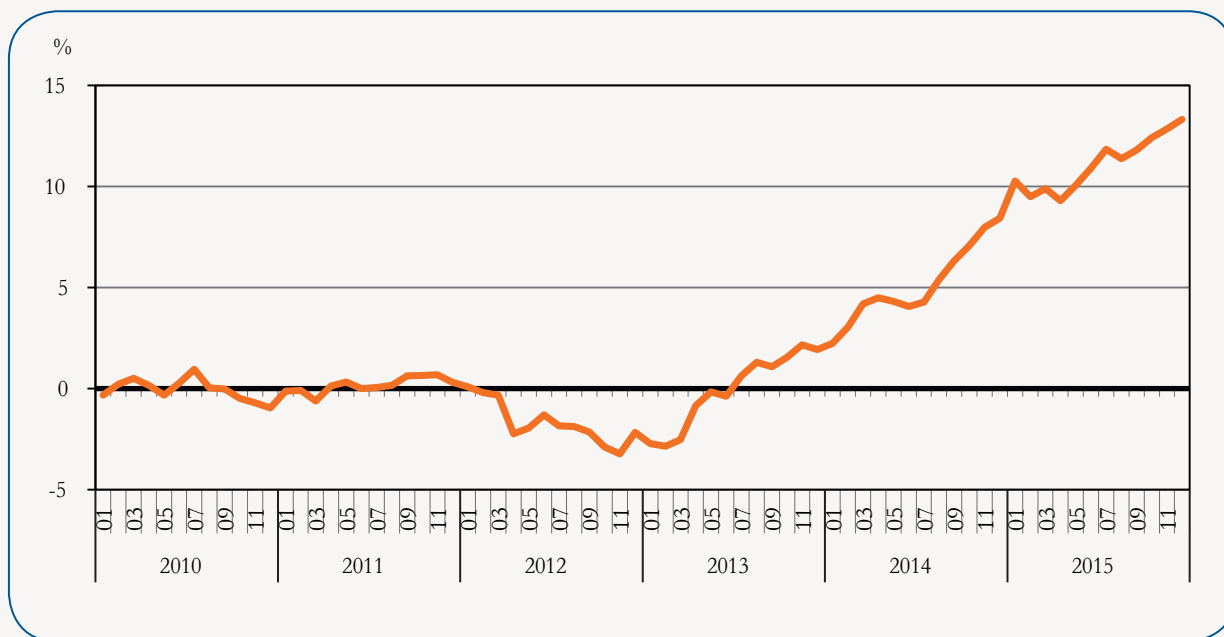
A kiskereskedelmi **üzletek száma** 2013 óta csökken, 2015-ben az előző évhez képest 2,1%-kal. Míg a 2013-ban mért csökkenés a dohányforgalmazás átalakításával magyarázható, addig 2014-ben az online pénztárgéprendszer bevezetése befolyásolhatta az üzletnyitásokat és bezárásokat. 2015-ben – a március 15. és 2016. április 16. között érvényben lévő – vasárnapi boltzár gyakorolhatott hatást a kiskereskedelmi üzletek számára.

Az előzetes adatok alapján, 2015-ben a kiskereskedelmi üzletek **forgalma folyó áron** 3,7, ezen belül az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzleteké 4,4, a nem élelmiszerüzleteké 7,7 %-kal emelkedett, míg az üzemanyag-kiskereskedelemben – a tovább mérséklődő árak hatására – 5,9%-os visszaesés mutatkozott. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának **volumene** 5,7, ezen belül az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes kiskereskedelem 3,9, a nem élelmiszer-kiskereskedelem 7,5, az üzemanyag-kiskereskedelem volumene 7,1 %-kal bővült.

Az országos kiskereskedelmi forgalom naptárhatástól megtisztított volumene 2015-ben 5,8%-kal nőtt. Ugyanakkor 2010-hez képest a kiskereskedelmi forgalom 11%-kal bővült, naptárhatástól megtisztítva 11,3, szezonális és naptárhatással kiigazítva pedig 11,1%-kal emelkedett.

1. ábra

A kiskereskedelmi üzletek forgalmának szezonális és naptárhatással kiigazított volumenváltozása
(2010 havi átlagához képest)

A kiskereskedelmi üzlethálózat, a csomagküldő és internetes tevékenységet folytató vállalkozások árbevételének alakulására a forgalomba kerülő termékek árának változása is hatást gyakorol. 2015-ben a lakossági teljes fogyasztásra vetített fogyasztói árak átlagosan 0,1%-kal csökkentek az előző évhez viszonyítva. Ezen belül a *kiskereskedelmi árak*¹ ezt meghaladóan, összességükben 2,0%-kal mérséklődtek.

¹ A kiskereskedelmi árindexet a KSH a fogyasztóiár-összeírás alapján számított termékcsoport-árindexek kiskereskedelmi forgalmi szerkezettel súlyozott átlagaként állítja elő.

1. Nemzetközi kitekintés

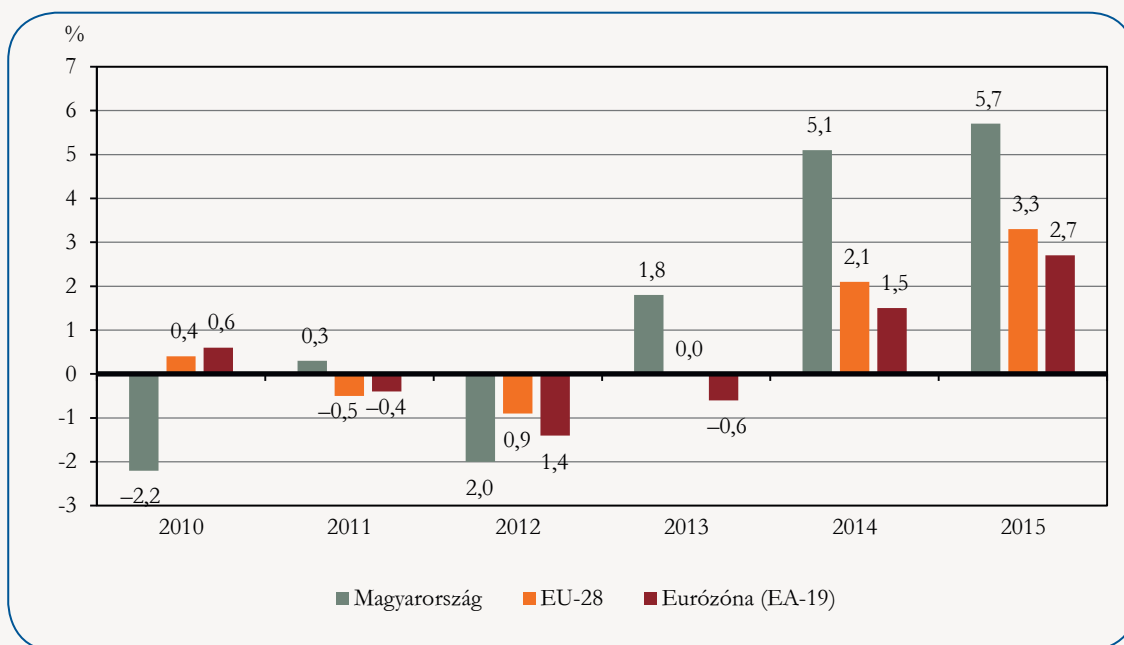
Az Eurostat adatai szerint az Európai Unióban a kiskereskedelmi forgalom – naptárhatástól megtisztított – volumenének csökkenése 2012-ben volt a legnagyobb (–0,9%), az akkori 27 tagország közül 14-ben a volumen nem érte el az előző évi szintet. A mélypontot követően, 2013-ban a kiskereskedelmi forgalom volumene még stagnált, majd 2014-től növekedésnek indult. 2015-ben az EU 28 tagországa közül mindössze Görögországban (–1,5%) és Belgiumban (–0,3%) csökkent a forgalom volumene, míg a legmagasabb növekedést Romániában (8,8%) mérték. A főbb nemzetgazdaságok közül az EU átlagánál (3,3%) alacsonyabb mértékben nőtt Németország (2,8%), és jelentősebben emelkedett az Egyesült Királyság és Franciaország (4,1, illetve 3,8%) kiskereskedelmének volumene.

Magyarországon a 2012-t követően a kiskereskedelmi forgalom volumene dinamikus növekedésnek indult. 2015-ben a volumen – a 3,3%-os EU-átlagot meghaladva – 5,7%-kal bővült.

2. ábra

A kiskereskedelmi forgalom volumenének változása

(az előző évhez képest)

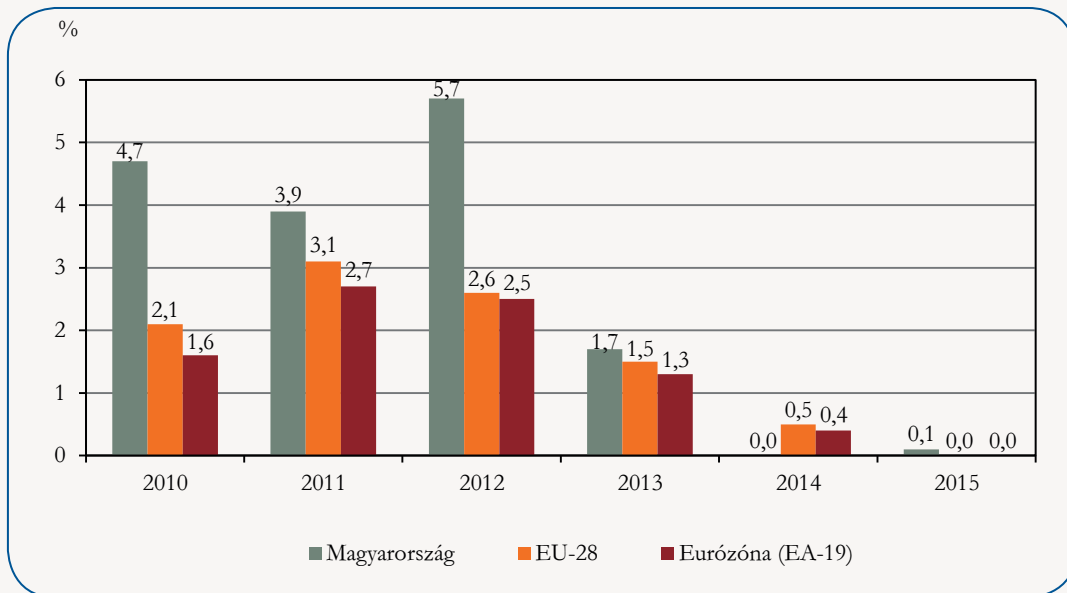
Forrás: Eurostat.

A kiskereskedelmi forgalom alakulását befolyásolja a termékek árszínvonalának változása is. A nemzetközi összehasonlítás biztosítása érdekében az Európai Unió tagállamaiban a fogyasztóiár-változást a *harmonizált fogyasztóiár-indexszel* mérik. 2009 óta az Európai Unióban 2011-ben mérték a legmagasabb (3,1%-os) inflációt, ezt követően az árszínvonal-növekedés lelassult, 2015-ben pedig összességükben az árak nem változtak az előző évhez képest.

2012-ben a tagországok közül az infláció még **Magyarországon** volt a legmagasabb (5,7%). 2013-ban a drágulás mértéke már közelített az EU-átlaghoz, 2014-ben pedig alatta maradt. 2015-ben hazánkban az éves átlagos fogyasztóiár-változás lényegében stagnált (0,1%). Ezzel párhuzamosan, a legnagyobb árnövekedést Máltán (1,2%) és Ausztriában (0,8%), míg a legnagyobb csökkenést Cipruson (–1,5%), Bulgáriában és Görögországban (egyaránt –1,1%) mérték.

3. ábra

A harmonizált fogyasztóiár-index változása (az előző évhez képest)

Forrás: Eurostat.

2. A kiskereskedelem helye a nemzetgazdaságban

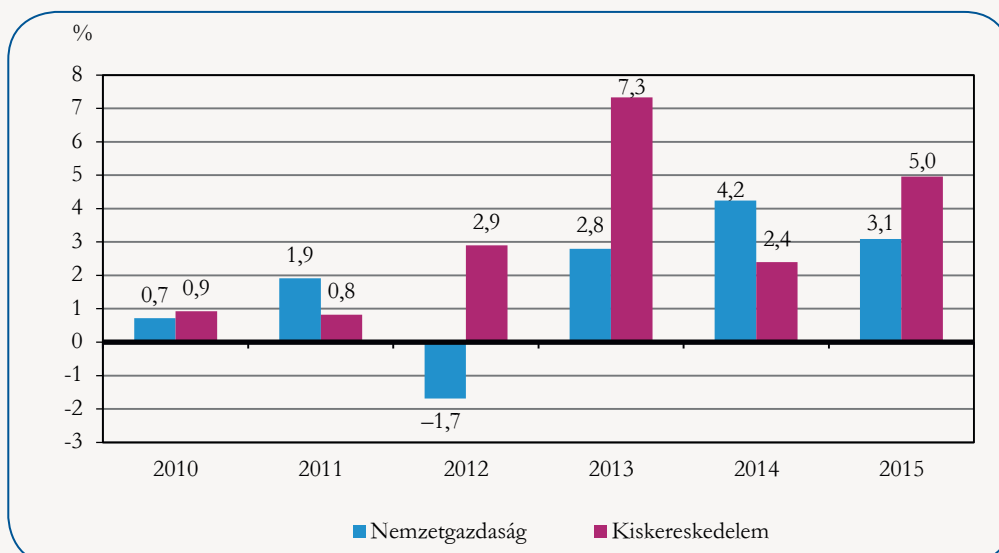
2.1. Makrogazdasági jellemzők

A kiskereskedelem bruttó hozzáadott értéke – több évnyi növekedést követően – 2015-ben 5,0%-kal emelkedett 2014-hez képest. Az ágazat teljesítménybővülése 2015-ben 1,9 százalékponttal haladta meg a nemzetgazdasági átlagot (3,1%).

A kiskereskedelemben realizálódott a nemzetgazdaság 2015. évi hozzáadott értékének 4,2%-a, ami megegyezik az előző évvel.

4. ábra

A bruttó hozzáadott érték volumenének változása (az előző évhez képest)

2.2. Szervezeti, jogi keretek, működési környezet

2015-ben 116 ezer, a kiskereskedelem ágazatba tartozó főtevékenységű regisztrált gazdasági szervezetet tartottak nyilván, 4,5%-kal kevesebbet, mint egy évvel korábban. Az újonnan regisztrált gazdasági szervezetek száma 6,4%-kal visszaesett a kiskereskedelem ágazatba tartozó főtevékenységű egységek körében, míg a nemzetgazdaság egészében 2,1%-os volt a növekedés 2014-hez képest. A kiskereskedelemben a társas vállalkozások száma megközelítette a 64 ezret, az önálló vállalkozóké 52 ezer volt. A legnépszerűbb vállalkozási forma a korlátolt felelősségű társaság volt, 44 ezer vállalkozás működött ebben a formában. Betéti társaságként 18 ezer vállalkozás szerepelt a regisztrált vállalkozások között.

2.3. Munkaerő-felhasználás, kereset

2015-ben a kiskereskedelem ágazatban a vállalkozások 369 ezer főt, a nemzetgazdaság egészének 8,8%-át foglalkoztatták. Az előző évhez képest az ágazat **foglalkoztatottjainak száma** 2,1, a nemzetgazdaságé összességében 2,7%-kal nőtt.

1.tábla

Az alkalmazásban állók száma és keresete*

Megnevezés	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Alkalmazásban állók száma, ezer fő						
Nemzetgazdaság	2 701,9	2 691,5	2 674,1	2 700,2	2 823,0	2 894,9
Ebből: kiskereskedelem	183,8	182,6	179,0	178,8	183,4	186,9
Havi bruttó átlagkereset, ezer forint						
Nemzetgazdaság	202,5	213,1	223,1	230,7	237,7	247,9
Kiskereskedelem	148,5	157,3	172,8	178,2	180,9	186,4

*A legalább 5 főt foglalkoztató szervezeteknél.

A legalább 5 főt foglalkoztató szervezetek körében a kiskereskedelem ágazatban **alkalmazásban állók száma** 1,9%-kal nőtt a 2014. évihez viszonyítva.

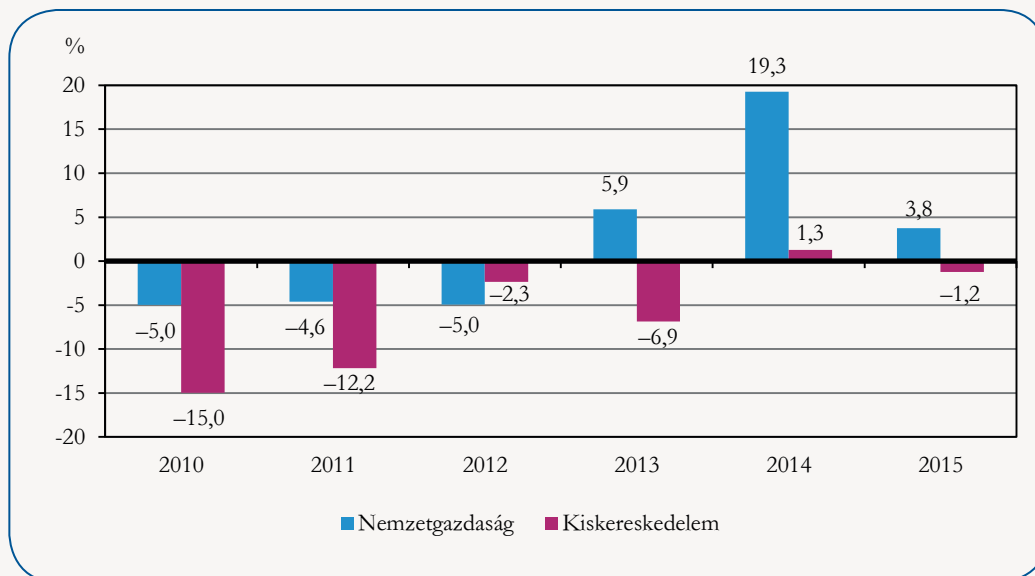
Az alkalmazásban állók **havi bruttó átlagkeresete** 2015-ben 186 ezer forint volt az ágazatban. A fizikai foglalkozásúak 148, a szellemi foglalkozásúak 272 ezer forintot kerestek átlagosan. Összességében a bruttó keresetek 3,0%-kal emelkedtek az előző évihez képest, de még így is jóval a nemzetgazdasági átlag alatt maradtak, annak csupán a 75%-át érték el. A havi nettó átlagkereset a kiskereskedelem ágazatban 122 ezer forint volt, míg a teljes nemzetgazdaságban átlagosan 162 ezer.

2.4. Beruházások

A kiskereskedelem ágazat beruházásainak folyó áras teljesítményértéke – az előzetes adatok szerint – 2015-ben 104 milliárd forint volt, ez a nemzetgazdaság összes beruházásának 1,8%-a. Az ágazatban megvalósított beruházások volumene – a 2014. évi 1,3%-os növekedés kivételével – 2010 óta csökken, 2015-ben 1,2 %-kal mérséklődött az egy évvel korábbihoz képest.

5. ábra

A beruházások volumenének változása
(az előző évhez képest)

2.5. Áralakulás

2015-ben tovább mérséklődtek a fogyasztói árak. A lakossági teljes fogyasztásra vetített **fogyasztói árak** átlagosan 0,1%-kal csökkentek az előző évhez viszonyítva, amit alapvetően a háztartási energia és az egyéb cikkek (üzemanyag, gyógyszerek, kulturális cikkek stb.) csoportjában bekövetkezett árszínvonalcsökkenés eredményezett.

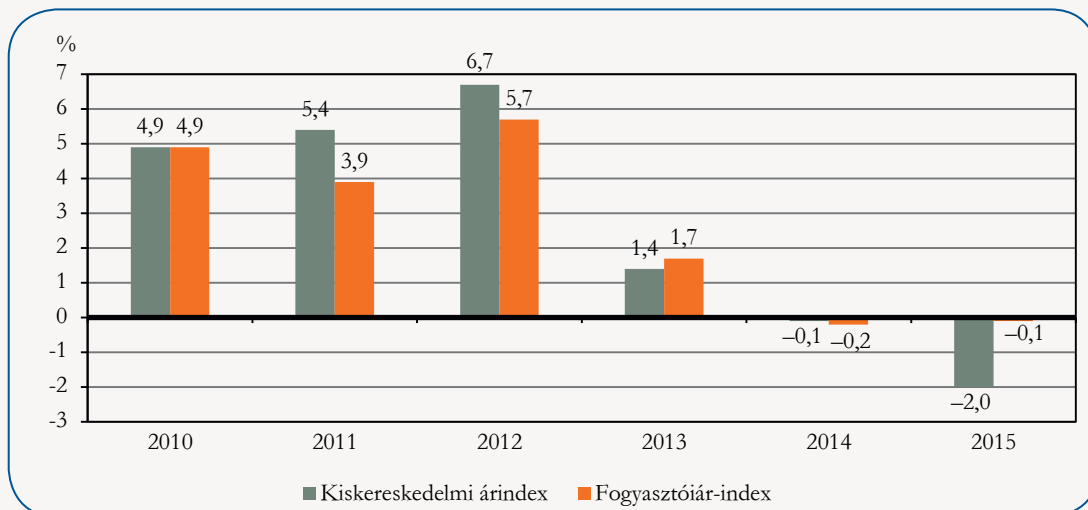
Az összes termékcsoporthoz 2012 óta a *szeszes italok*, *dobányárak* ára nőtt a legnagyobb mértékben, s bár az infláció lelassult, ezekért a termékekért 2015-ben még mindig 3,1%-kal többet kellett fizetni, mint egy évvel korábban. Az *élelmiszerek* áremelkedése 2011-ben volt a legmagasabb (5,9%), 2015-ben – a 2014. évi 0,4%-os árcsökkenést követően – 0,9%-os volt. A ruházati cikkekért 2013-ban és 2014-ben kevesebbet kellett fizetni, áruk átlagosan nem változott 2015-ben. A – járművek nélkül számított – *tartós fogyasztási cikkek* átlagos ára 2011 óta minden évben csökkent, 2015-ben 1,1%-kal. Ezen belül a *tartós kulturális cikkek* (pl. audió-videó készülék, számítógép, telefon) ára 2010 óta folyamatosan csökken, 2015-ben átlagosan 3,4%-kal mérséklődött az előző évihez képest.

A **kiskereskedelmi üzlethálózatban** 2010–2015 között legnagyobb mértékben (6,7%) 2012-ben nőttek az árak. Ezt követően lelassult, majd megállt az inflációs folyamat. 2015-ben egy év alatt az átlagos **kiskereskedelmi árindex**² 2,0%-kal csökkent. Ugyanakkor 2010-hez viszonyítva a vásárlóknak átlagosan 12%-kal többet kellett fizetniük a forgalmazott termékekért.

² A kiskereskedelmi árindexet a KSH a fogyasztóiár-összeírás alapján számított termékcsoporthárindexek kiskereskedelmi forgalmi szerkezettel súlyozott átlagaként állítja elő.

6. ábra

A kiskereskedelmi és a lakossági teljes fogyasztásra vonatkozó árindexváltozása
(az előző évhez képest)

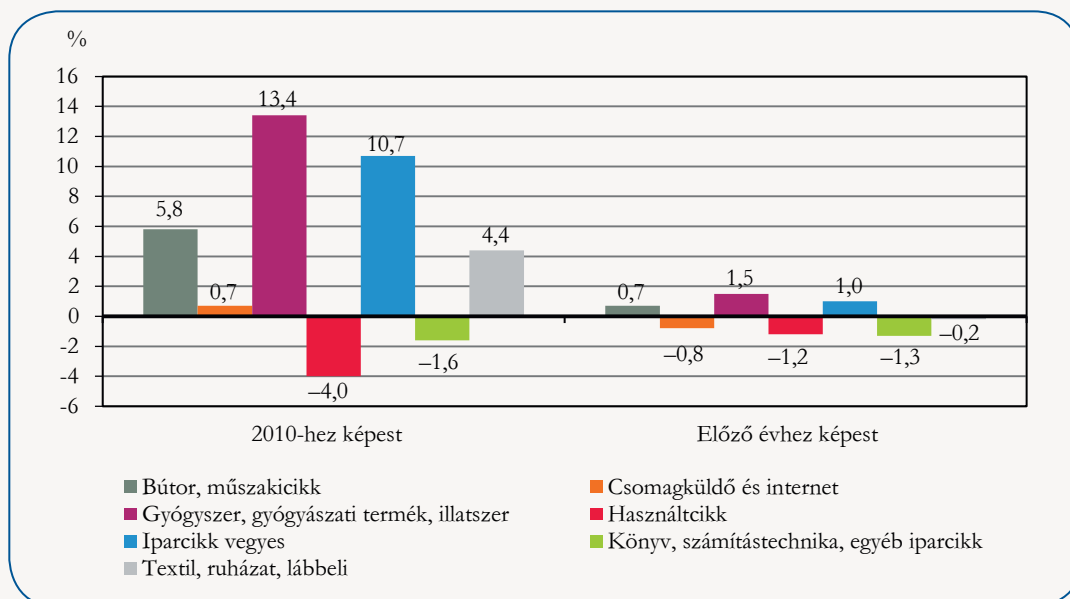
A 2015. évi átlagos 98,0%-os kiskereskedelmi árindex az üzlethálózatban értékesített termékek árváltozásának jelentős szóródásával alakult ki.

2015-ben az **élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben** az árak átlagosan 0,5%-kal emelkedtek. Ezen belül a széles áruskálával rendelkező élelmiszer jellegű vegyes üzletekben átlagosan 0,1%-kal csökkentek az árak, míg a szakosodott élelmiszerüzletekben 2,5%-kal kellett többet fizetni, mint egy évvel korábban. Ez utóbbiak közül a zöldség-gyümölcs üzletekben 10, a nemzeti dohányboltokban 3,5%-kal drágultak a termékek. 2010-hez viszonyítva az élelmiszer- és élelmiszer jellegű vegyes üzletekben átlagosan 18%-kal emelkedtek az árak, ezen belül az élelmiszer vegyes üzletekben 15, míg az élelmiszer szaküzletekben 37%-kal kellett többet fizetniük a vásárlóknak.

A **nem élelmiszer jellegű üzletekben** a 2014. évi 0,2%-os mérséklődést követően, 2015-ben ugyanennyivel nőttek az árak. Közel 1%-os árnövekedés volt a *bútor-, műszakcikk-üzletekben*, 1,0%-kal többet kellett fizetni az *iparcikk jellegű vegyes üzletekben* és 1,5%-kal a *gyógyszer-, gyógyászati termék-, illatszerüzletekben*. A többi üzletcsoportban mérsékelődtek az árak, legnagyobb mértékben (1,3%) a *könyv-, számítástechnika-, egyéb iparcikk üzletekben*.

7. ábra

Az árak alakulása a nem élelmiszer főtevékenységű üzletekben (üzemanyag nélkül), 2015

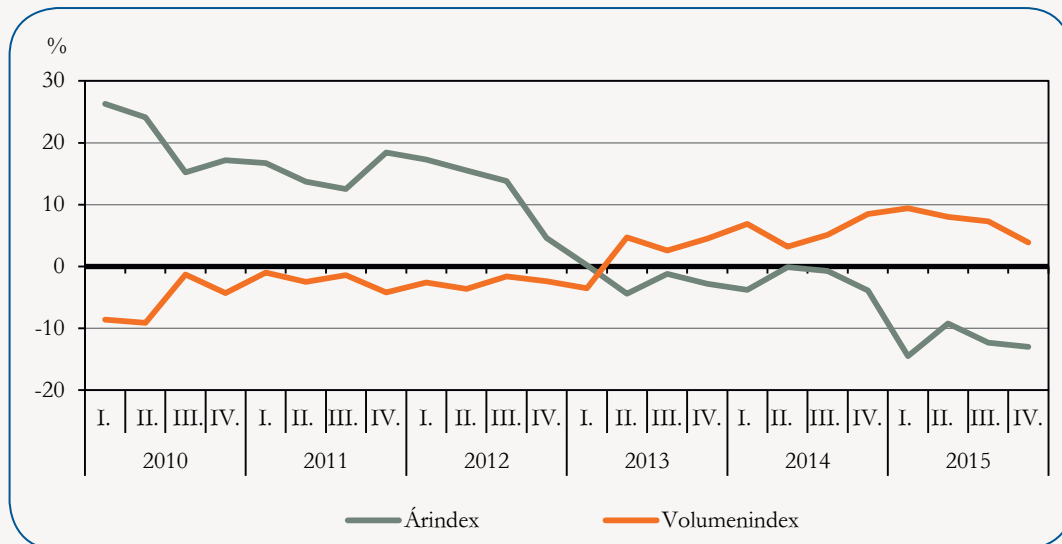

Az üzemanyag áremelkedésének mértéke 2010-ben volt a legmagasabb (20%) az előző évhez viszonyítva. Ezt követően az infláció lelassult, 2013-tól pedig folyamatosan csökken az üzemanyag ára. 2015-ben az árcsökkenés elérte a 12%-ot, és ez egyértelműen meghatározta a 98%-os átlagos országos kiskereskedelmi árindexet. Üzemanyag-forgalom nélkül a kiskereskedelmi üzletekben átlagosan 0,3%-kal növekedtek volna az árak egy év alatt.

A mérséklődés ellenére 2015-ben az üzemanyagok árszínvonala 9,1%-kal meghaladta a 2010. évit.

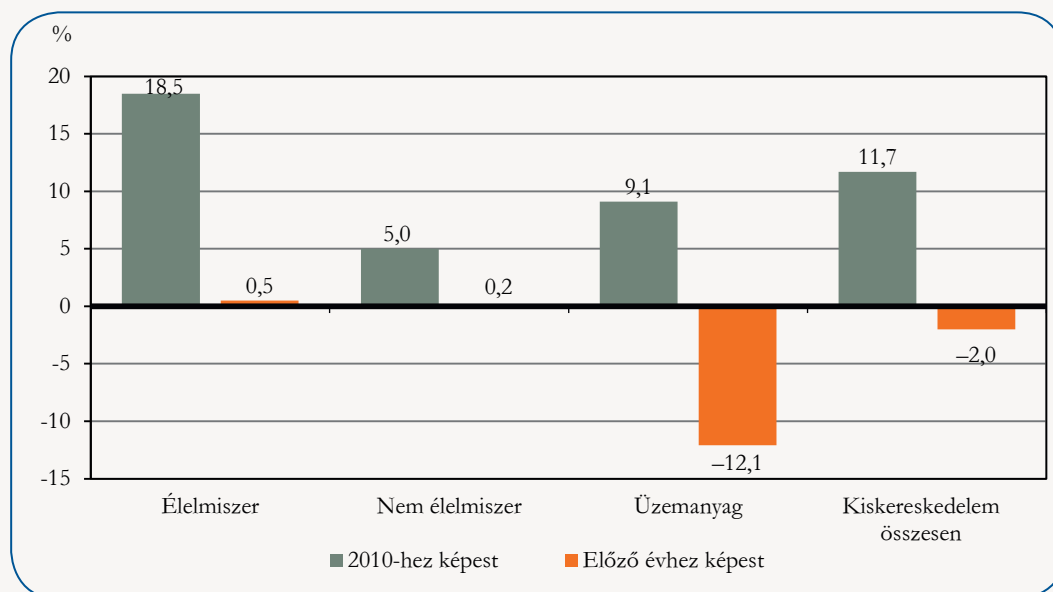
8. ábra

A gépjármű-üzemanyag árának és volumenének változása
(az előző évhez képest)

9. ábra

A fogyasztói árak változása főcsoportonként, 2015

Az európai statisztikai rendszerben a kiskereskedelemben nem számító **gépjármű-, motorkerékpár- és járműalkatrész-üzletekben** a forgalmazott árukért 2015-ben 3,0%-kal többet kellett fizetni, mint egy évvel korábban. 2010-hez képest a drágulás mértéke 4,1%-os volt.

3. Kiskereskedelmi üzlethálózat

2015 végén 133 ezer kiskereskedelmi üzlet működött Magyarországon, csaknem tízezerrel kevesebb, mint 2010 végén.³ Döntő részben a nem élelmiszertermék jellegű üzletek száma esett vissza (8,5 ezer üzlet), az élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes üzleteké és az üzemanyagtöltő állomásoké kisebb mértékben csökkent. Az üzletek száma 2010-től 2012-ig még emelkedett, majd 2013-tól folyamatos csökkenésnek indult⁴, amiben a fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény által előírt nemzeti dohányboltok létrehozása, az online pénztárgéprendszer kialakítását elrendelő 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet hatályba lépése, valamint a kiskereskedelmi szektorban történő vasárnapi munkavégzés tilalmáról szóló 2014. évi CII. törvény alapján bevezetett – közel egy évig érvényben lévő – vasárnapi boltzár játszhatott szerepet.

2015 végén összesen 6055 nemzeti dohánybolt, valamint 2376 gyógyszerár működött az ország területén.

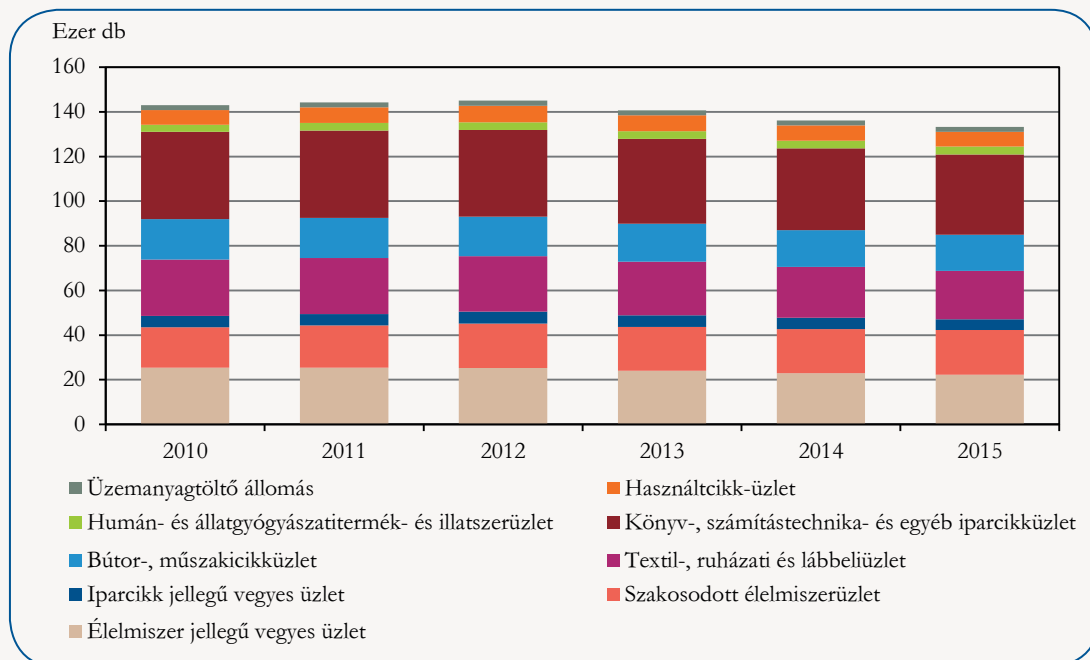
Az **élelmiszer és élelmiszer jellegű vegyes üzletek** 2010. év végi 43,5 ezres állománya 2015 végére 2,9%-kal, 42,3 ezerre csökkent. Ezen belül a szakosodott élelmiszerüzletek száma 10%-kal nőtt, különösen a kenyér-, pékáru- és édesség-; az egyéb élelmiszer-; valamint a zöldség-gyümölcs üzletek száma emelkedett nagyobb mértékben. Az élelmiszer jellegű vegyes üzletek száma 2015-re 12%-kal csökkent 2010 végéhez képest.

A nem élelmiszertermék jellegű üzletek száma 2015 végén 89 ezer volt, 8,5 ezerrel kevesebb, mint 2010 végén. A legnagyobb mértékben a ruházati szaküzletek (3 ezer), az egyéb iparcikküzletek (2 ezer), a festékek, vasárak, barkács- és építési anyagok szaküzletei (1,1 ezer), valamint a könyv-, újság-, papíráru-szaküzletek (1 ezer) száma esett vissza. Ugyanakkor nőtt a humán gyógyászati termékek (300) és a telekommunikációs termékek szaküzletei (70), a sportszer-szaküzletek (53), az állatgyógyászati termékek üzletei (48), valamint a használcikk-üzletek (32) száma.

A kiskereskedelemben nem számító **gépjármű- és járműalkatrész-üzletek** száma 2015 végén közel 8 ezer volt, csaknem ezerrel kevesebb, mint 2010 végén.

10. ábra

A kiskereskedelmi üzletek számának alakulása üzlettípus szerint

³ Az EU kiskereskedelmi fogalmának megfelelően üzemanyagtöltő állomásokkal együtt, de a gépjármű-, gépjárműalkatrész-, valamint motorkerékpár- és motorkerékpáralkatrész-szaküzletek nélkül. Az üzleti adatok forrása: 2009 októberétől a kereskedelmi tevékenységet szabályozó, a kereskedelmi tevékenységek végzésének feltételeiről szóló 210/2009. (IX. 29.) Korm. rendeletre épülő, önkormányzati nyilvántartásokból felállított adminisztratív adatátvitel. A 2013. július 1-től alakult nemzeti dohányboltok nem tartoznak az említett rendelet hatálya alá, így az élelmiszer-szaküzletekre vonatkozó adat a nemzeti dohányboltokat nem tartalmazza.

⁴ A nemzeti dohányboltok kialakulása miatt 2013 után korlátozott az összehasonlíthatóság az adatok között. Nemzeti dohányboltokkal együtt számolva 2010-hez képest közel négyezerrel kevesebb kiskereskedelmi üzlet működött 2015-ben.

A 133 ezer kiskereskedelmi üzletet közel **90 ezer vállalkozás üzemeltette** 2015 végén. Az országos üzletállományon belül egyre inkább túlsúlyba kerültek a **társas vállalkozások** által üzemeltetettek (68%), miközben az **egyéni vállalkozások** által üzemeltetett üzletek aránya egyharmadra zsugorodott.

Egy üzemeltető vállalkozás átlagosan 1,5 kiskereskedelmi üzletet működtetett 2015 végén. A legtöbb üzlet – átlagosan 13 – a részvénytársaságokhoz tartozott, a korlátolt felelősségű társaságokra 1,6, a betéti társaságokra 1,4, az önálló vállalkozókra 1,2 üzlet jutott. Az összes üzemeltető vállalkozás 45%-át a korlátolt felelősségű társaságok, 39%-át az önálló vállalkozók, 14%-át a betéti társaságok tették ki, a részvénytársaságok aránya mindössze 1% volt.

A kiskereskedelmi üzleteket üzemeltető vállalkozások többsége (62%) maga is kiskereskedelmi főtevékenységű volt 2015-ben. Számos vállalkozás a nagykereskedelemben (8%) vagy az iparban (7%) tartozott főtevékenysége alapján, akiknek csak másodlagos tevékenységnek számított a kiskereskedelem.

Országos szinten 2015 végén 15,5 millió négyzetméter volt a **kiskereskedelmi üzletek eladóterének alapterülete**, 200 ezer négyzetméterrel kevesebb, mint 2010 végén. Az egy üzletre jutó átlagos alapterület a 2010 végi 110 négyzetméterről 2015 végére 116 négyzetméterre emelkedett.

Bevásárlóközpontok, hipermarketek

Magyarországon az elmúlt két évtizedben megjelentek, és mára a kiskereskedelem meghatározó tényezőivé váltak a bevásárlóközpontok⁵ és a hipermarketek.⁶ Jogszabályváltozás miatt 2012. január elsejétől 300 m²-nél nagyobb bruttó alapterületű kereskedelmi építmény nem létesíthető, vagy ezt meghaladó méretre nem bővíthető, azonban a tilalom alól felmentés adható. 2011 vége óta így mindössze 4 új bevásárlóközpontot nyitottak meg hazánkban. 2015-ben 121 bevásárlóközpont üzemelt, ebből 80 vidéken, 41 a fővárosban. A hipermarketek száma 2011-hez képest öttel csökkent, így 2015 végén 163 üzemelt: 141 vidéken, 22 Budapesten.

⁵ Bevásárlóközpontnak tekintjük az olyan építészeti egységes, kereskedelmi célra tervezett komplexumot, ami egy adott vonzáskörzet ellátására szolgál, és szerves egységet képez a benne működő különböző típusú és méretű üzletek, szolgáltató (pl. vendéglátó) és szabadidő eltöltésére szolgáló szórakoztató létesítményekkel (pl. mozi, sportolásra szolgáló hely).

⁶ A hipermarket olyan önkiszolgáló kiskereskedelmi létesítmény, ami az élelmiszerek és iparcikkek széles választékát kínálja, alapterülete legalább 3 ezer négyzetméter, és rendszerint parkolóhellyel is rendelkezik.

4. Kiskereskedelmi forgalom

A kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozások viszonylag homogén tevékenységet folytattak, 2015-ben az ágazat értékesítési árbevételének 88%-a kiskereskedelmi tevékenységből származott.⁷ A többi tevékenység közül a legszámottevőbb a nagykereskedelem (7,9%), az élelmiszergyártás (1,1%), valamint a reklám, piacutatás (0,7%) árbevétele volt. Ugyanakkor a nemzetgazdaság más ágazataiban is végeztek (kiegészítő tevékenységként) kiskereskedelmi tevékenységet. A legjelentősebb értéket (a kiskereskedelemben elszámolt kiskereskedelmi árbevétel 3,7%-ának megfelelő értékben) a nagykereskedelem képviselte 2015-ben. Ezt követte a kőolaj-feldolgozás (1,8%), a távközlés (1,7%), valamint az élelmiszergyártás (mintaboltok) (1,1%).

4.1. A kiskereskedelmi üzletek forgalmának alakulása

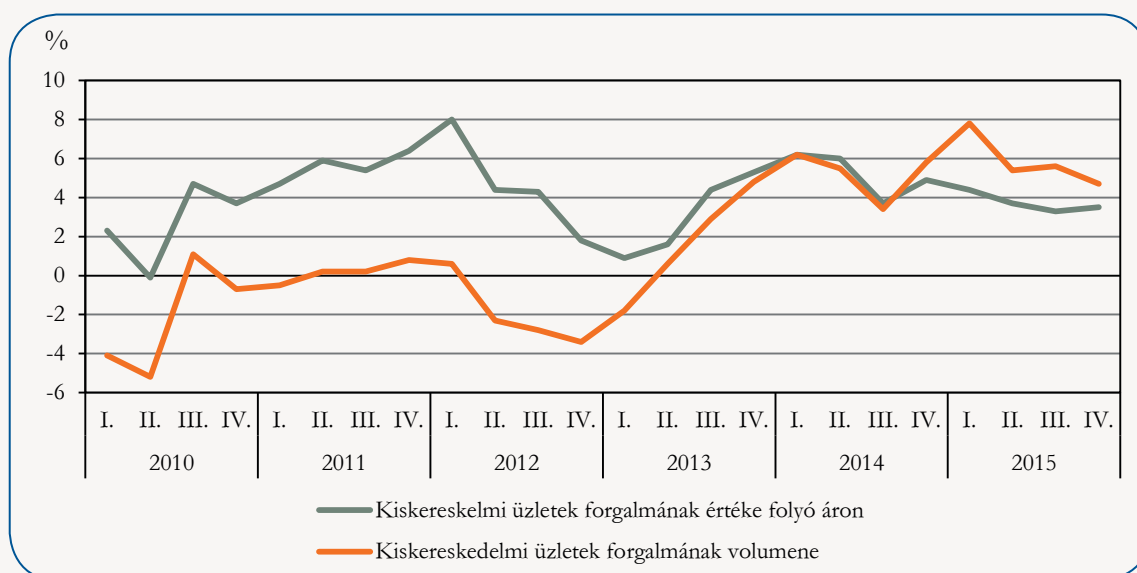
Tisztább képet kapunk a kiskereskedelmi forgalom alakulásáról, ha azt nem a vállalkozások, hanem a kiskereskedelmi üzletek szintjén vizsgáljuk. (A kiskereskedelmi üzleteknek csupán 62%-át üzemeltetik kiskereskedelmi főtevékenységű vállalkozások, további 10%-át nagy-, illetve gépjármű-, motorkerékpárkereskedelmi cégek, a fennmaradó 28%-át más, nem a kereskedelmi nemzetgazdasági ágba sorolt vállalkozások.)

2015 során az országos kiskereskedelmi üzlethálózatban, valamint a csomagküldő kiskereskedelemben 9,3 ezer milliárd forint értékű forgalom realizálódott. Viszonyításképpen – év eleji népességgel számítva – naponta 2,6 ezer forintot költött a lakosság fejenként a különféle kiskereskedelmi üzletekben.

Az árváltozásokat is figyelembe vevő **volumenindex** 2013-tól folyamatosan növekszik: 2013-ban 1,8, 2014-ben 5,1, 2015-ben 5,7%-kal bővült az előző évhez képest.

11. ábra

A kiskereskedelmi üzleti forgalom értékének és volumenének változása
(az előző év azonos negyedéhez képest)

A 2014–2015-ös forgalomnövekedésében szerepet játszhatott a kiskereskedelmi üzletek széles körét érintő 3/2013. (II. 15.) NGM rendelet az online pénztárgéprendszer bevezetéséről. A pénztárgépek bekötése 2014 év nyaráig folyamatos volt, az év szeptember elsejétől a jogszabályban arra kötelezett kereskedők már csak hálózatba kötött pénztárgépet használhatnak.

⁷ A 19 fő feletti vállalkozások által jelentett előzetes adatok alapján.

A magyarországi kiskereskedelemre jelentős hatással volt a 2015. március 15-én életbe lépett korlátozó vasárnapi zárva tartás. A forgalom alakulására a reálkeresetek növekedése és a javuló munkaerőpiaci helyzet mellett a fogyasztói árak enyhe mérséklődése, valamint az üzemanyag árának jelentős csökkenése is hatást gyakorolt.

Üzlet típusonként vizsgálva a hazai kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb, 37%-os arányt az *élelmiszer-jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek* képviselték 2015-ben. Ebbe az üzletcsoportba tartoznak a nagy alapterületű és jelentős forgalmat lebonyolító **hipermarketek**. 2011-től 2015-ig tartó időszakban a hipermarketek éves forgalmának aránya az összes kiskereskedelmi forgalomból 14–15%-ot ért el.

Az *élelmiszer-szaküzletek* (húsboltok, zöldség-gyümölcs üzletek, dohányboltok, kenyér-, pékáruüzletek stb.) súlya 2012-ig az összes kiskereskedelmi forgalom 4,1%-át tette ki.

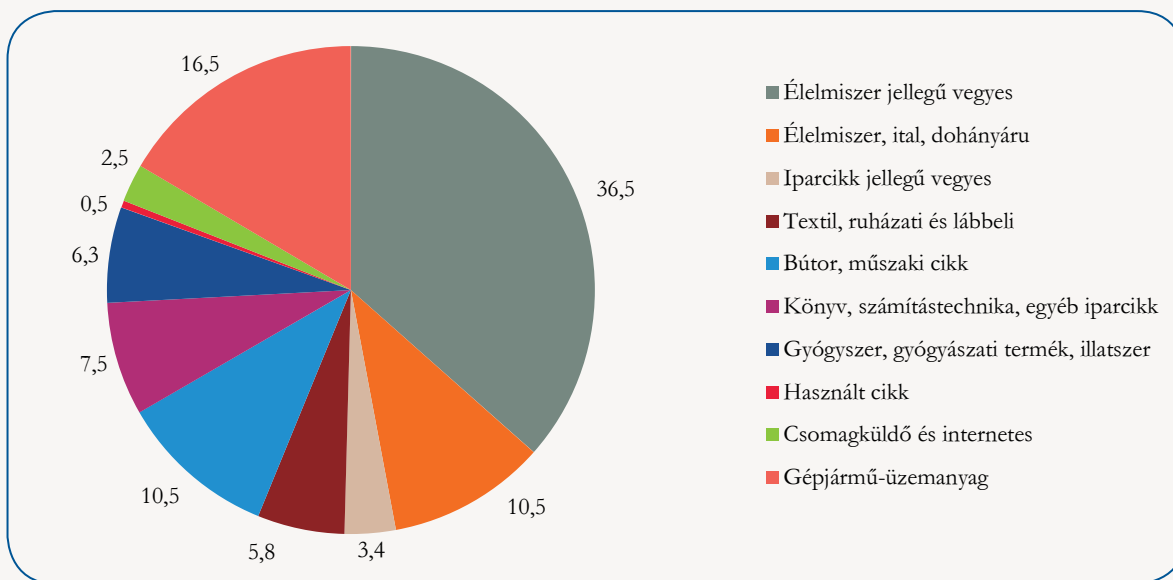
A fiatalok dohányzásának visszaszorításáról és a dohánytermékek kiskereskedelméről szóló 2012. évi CXXXIV. törvény 2013. júliustól jelentősen átalakította a dohánytermékek kiskereskedelmének szerkezetét. Míg 2013. július előtt a dohányforgalom a legtöbb üzlet típusban jelen volt, a jogszabály életbe lépése óta csak a nemzeti dohányboltok forgalmazhatnak dohánytermékeket. Ennek következtében 2013-ban az élelmiszer-szaküzletek forgalma a teljes kiskereskedelmi forgalom 7,1%-át adta, míg 2014–2015-ben ez az arány 10–11% volt.

2015-ben a *nem élelmiszer kiskereskedelem* legnagyobb forgalmát lebonyolító szereplői a bútortartásicikk-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletek voltak 10%-os részesedéssel. Jelentős súlyt képviseltek még a gépjármű-üzemanyagot értékesítő benzinkutak, az összes forgalom 17%-ával.

2010-hez képest a folyó áras kiskereskedelmi forgalmon belül a legnagyobb arányban az élelmiszer-szaküzletek (4,2-ről 10,5%-ra), valamint a csomagküldő, internetes kiskereskedelem (0,6-ről 2,5%-ra) súlya emelkedett. Csökkent ugyanakkor a bútortartásicikk-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletek (14,1-ről 10,5%-ra), az élelmiszer-jellegű vegyes kiskereskedelmi üzletek (40,2-ről 36,5%-ra), valamint a könyv-, számítástechnika-, egyéb iparcikk kiskereskedelmi üzletek részesedése (9,2-ről 7,5%-ra).

12. ábra

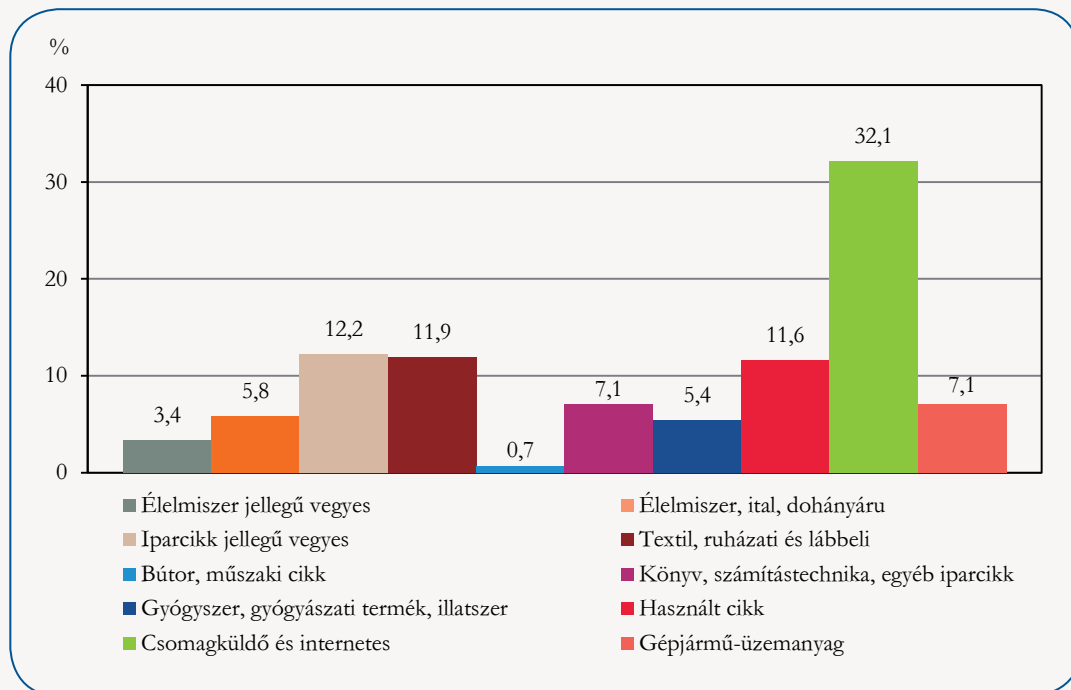
A kiskereskedelmi forgalom szerkezete üzlet típusok szerint, %

A kiskereskedelmi forgalom volumene 2015-ben 8,6%-kal haladta meg a 2010. évit. A legnagyobb arányú – 5 év alatt több mint 14%-os – csökkenést a bútortartásicikk-, építőanyag-kiskereskedelmi üzletek regisztrálták. Dinamikusan, majdnem ötszörösére nőtt ugyanakkor a forgalom volumene a csomagküldő, internetes kiskereskedelemben – elsősorban a jogszabályváltozások miatt –, szintén jelentős volt a növekedés az élelmiszer-szaküzletekben (134%), valamint a használtcikk-üzletekben (41%).

13. ábra

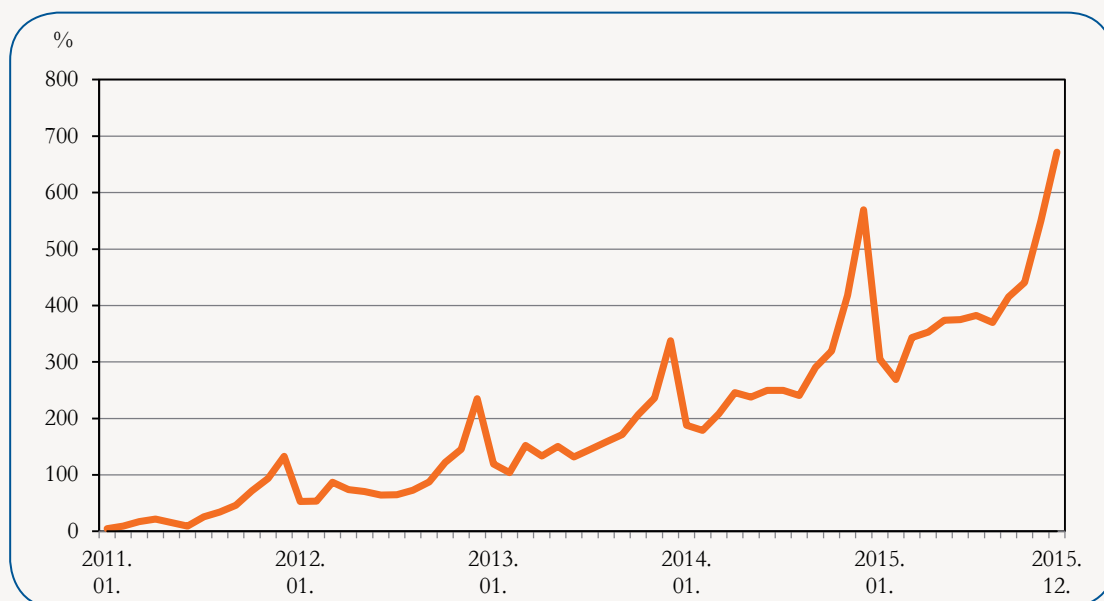
A kiskereskedelmi forgalom volumenének változása 2015-ben az előző évhez képest, üzlettípusok szerint

A csomagküldő, internetes kiskereskedelem naptárhatástól megtisztított volumenindexe 2011–2015 között dinamikusan nőtt, évente 33–41%-kal. Jellemzően az év utolsó hónapjaiban élénkül meg a csomagküldő, internetes kiskereskedelem, az éves átlaghoz képest megduplázódik a havi forgalom. Az interneten történő kiskereskedelmi értékesítés terjedését segíti az utóbbi években Magyarországon is egyre közkedveltebb novemberi „black Friday”, azaz „fekete péntek” vásárlási esemény, amely lényegében a karácsonyi vásárlások kezdetét is jelenti.

14. ábra

A csomagküldő és internetes kiskereskedelem naptárhatástól megtisztított volumenének változása (2010. év átlagához képest)

*Naptárhatástól megtisztított adatok.

4.2. A kiskereskedelmi forgalom megoszlása árucsoportok szerint

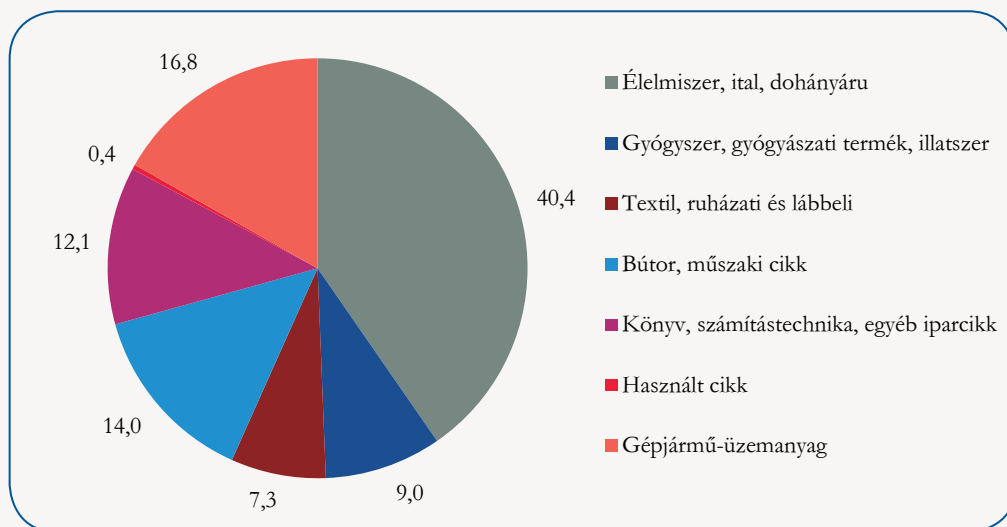
Nem kapunk tiszta képet a kiskereskedelem áruszerkezetéről, ha a vállalkozások (vagy az üzletek) főtevékenysége szerint vizsgáljuk a kiskereskedelmi forgalmat, mert jelentős a nem szakosodott bolti vegyes kiskereskedelem aránya. (Ide tartozik az élelmiszer jellegű vegyes és az iparcikk jellegű vegyes kiskereskedelem.) Tovább árnyalja a képet, hogy gyakran a szakosodott kiskereskedelmet folytató üzletek sem csak a tevékenységi körüknek megfelelő termékeket értékesítik, valamint az, hogy nincs árusított termékek szerinti felosztás a csomagküldő, internetes kiskereskedelmen, illetve az egyéb nem bolti, piaci kiskereskedelmen belül sem.

2015-ben a kiskereskedelmi árucikkek forgalmának 40%-át tették ki az élelmiszertermékek (élelmiszerek, italok, dohányárúk), 0,6 százalékponttal meghaladva az egy évvel korábbit. Az élelmiszerek aránya a kiskereskedelmi árucikkek forgalmán belül – az elmúlt évben tapasztalt 1,0 százalékpontos visszaesést követően – a 2015-ben mért 27%-os részesedés 0,6 százalékponttal haladta meg a 2014. évit.

A nem élelmiszertermékek közül 2015-ben az üzemanyag volt a legjelentősebb forgalmi értékű árucsoport (17%-os aránnyal), amit a bútor, műszaki cikk, valamint a könyv, számítástechnika, egyéb iparcikk összevont árucsoportok követtek 14, illetve 12%-kal. 2014-hez képest nőtt a textil, ruházat és lábbeli (0,7 százalékpont), valamint a könyv, számítástechnika, egyéb iparcikk összevont árucsoportok (0,3 százalékpont), változatlan maradt a bútor, műszaki cikk, a gyógyszer, gyógyászati termék, illatszer és a használtcikk árucsoportok részaránya, míg az üzemanyag árucsoport részesedése 1,7 százalékponttal csökkent.

15. ábra

A kiskereskedelmi forgalom megoszlása főbb árucsoportok szerint, 2015, %

A gépjármű és gépjárműalkatrész termékkörén belül az egyes árucsoportok megoszlásának alakulása vegyes: míg a legnagyobb súlyt (51%) képviselő új járművek eladásainak részesedése 2015-ben 1,9 százalékponttal emelkedett, addig a használt gépjárművéké 2,4 százalékponttal csökkent az előző évihez képest. Ugyanakkor a gépjárműalkatrész-értékesítés aránya, valamint az új és használt motorkerékpárok értékesítésének részesedése egyaránt 0,2 százalékponttal emelkedett.

5. Területi összehasonlítás

5.1. A kiskereskedelmi üzlethálózat területi jellemzői

2015-ben a kiskereskedelmi üzlethálózat a fővárosban, a városokban és községekben is egyaránt szűkült. 2015 végén az üzletekkel való ellátottságra jellemző, hogy a fővárosban és a városokban lakókra (a népesség 70%-ára) jutott az országos kiskereskedelmi üzletek számának 83%-a, miközben a községekben élő 30%-nyi népességre az üzletek mindössze 17%-a.

2. tábla

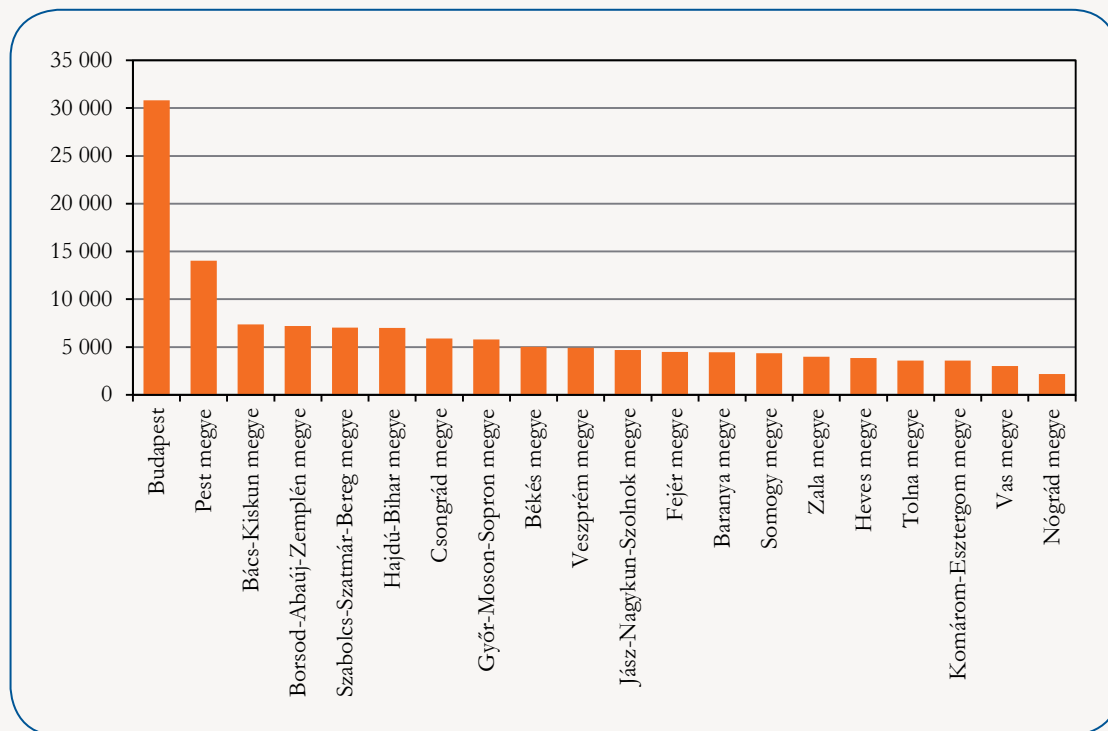
A kiskereskedelmi üzletek száma és megoszlása a település jogállása szerint, 2015. december 31.

Település jellege	Üzletszám		Lakosság	
	darab	megoszlás, %	ezer fő	megoszlás, %
Főváros	30 833	23,1	1 759	17,9
Többi város	80 325	60,3	5 170	52,6
Község	22 059	16,6	2 901	29,5
Összesen	133 217	100,0	9 830	100,0

Megyei bontásban is szembeötlő Budapest és Pest megye kiemelkedően magas üzletszáma. Az üzletek 23%-a Budapesten, 11%-a Pest megyében található.

16. ábra

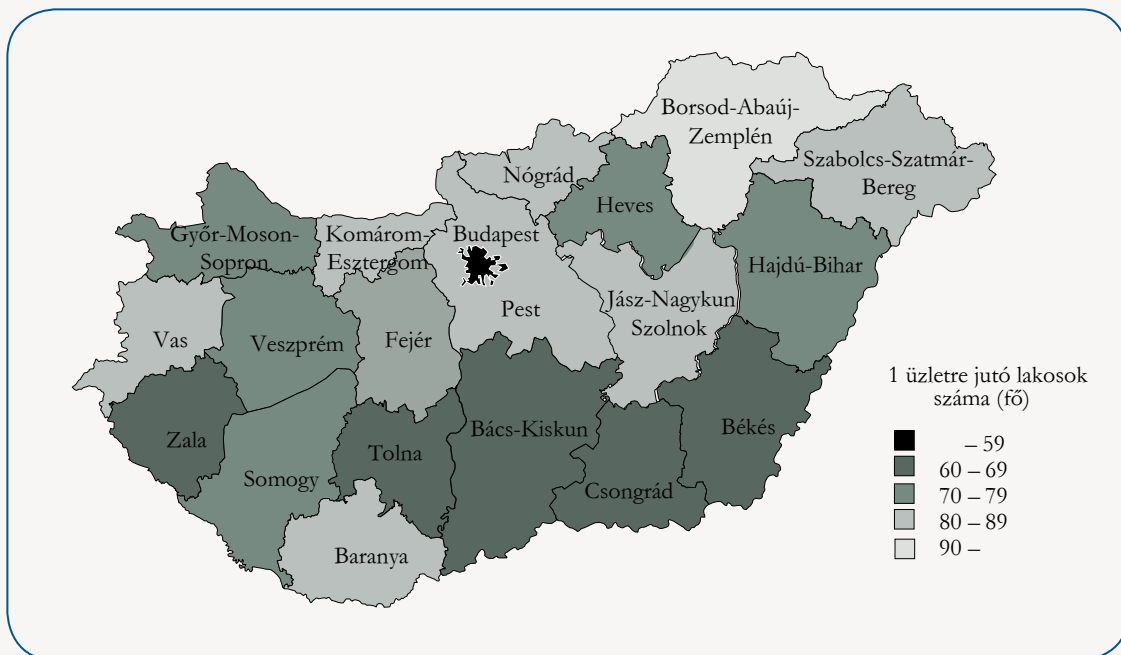
A kiskereskedelmi üzletek száma, 2015. december 31.

2015-ben az **egy kiskereskedelmi üzletre jutó lakosok száma** országos szinten átlagosan 74 fő volt. Megyei bontásban kiemelkedően magas Budapest lakosságának üzleti ellátottsága, ahol 57 főre jut egy kiskereskedelmi üzlet, ezt követi Tolna megye (62 fő/üzlet), valamint Csongrád, Békés, Bács-Kiskun és Zala megye (69 fő/üzlet). A lakosság kiskereskedelmi üzlettel való ellátottsága Nógrád (89 fő/üzlet), Borsod-Abaúj-Zemplén (92 fő/üzlet), valamint Fejér (94 fő/üzlet) megyékben volt a legalacsonyabb 2015 végén.

17. ábra

Az 1 üzletre jutó lakosok száma, 2015. december 31.

2015 végén összesen 6055 **nemzeti dohánybolt** működött az ország területén, 13%-uk Budapesten (797), 11%-uk pedig Pest megyében (673 üzlet). Jelentősebb arányt képviselt még Borsod-Abaúj-Zemplén (7,9%) és Szabolcs-Szatmár-Bereg megye (5,4%), a legkevesebb üzlet Nógrád megyében (2,5%) volt. Az egy nemzeti dohányboltra jutó lakosok számát vizsgálva teljesen más képet kapunk: országos szinten átlagosan 1600 főre jut egy dohányüzlet, megyei bontásban a legjobban ellátott Vas megye (1100 főre jut egy dohánybolt), a legkevésbé pedig Budapest (2200 főre jut egy dohányüzlet).

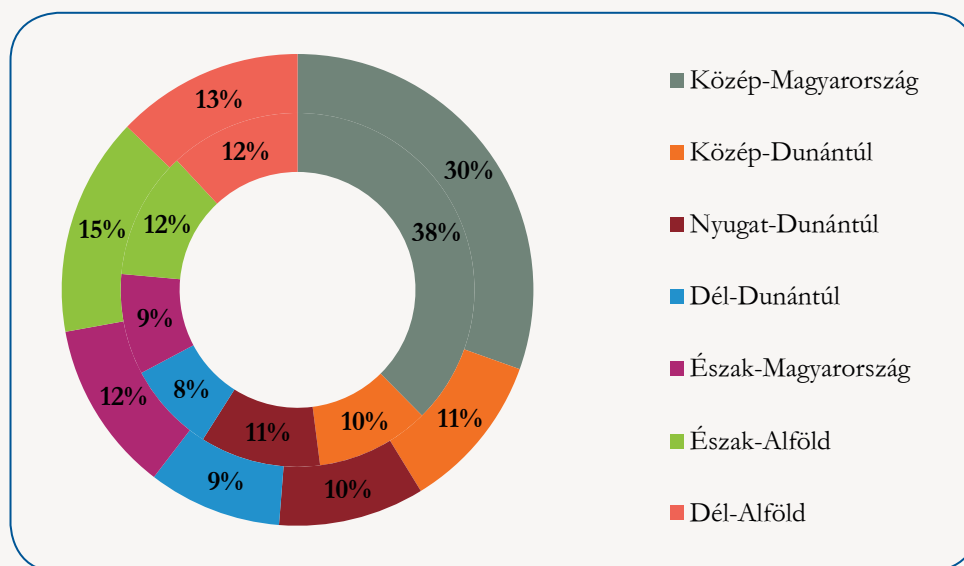
5.2. A kiskereskedelmi forgalom területi megoszlása

A kiskereskedelmi forgalom területileg erősen koncentrált: 2015-ben a vásárlások 38%-át Közép-Magyarországon, 24%-át Budapesten regisztrálták. A többi régió aránya a legkisebb, 8%-os részesedésű Dél-Dunántúl és a 12%-os részesedésű Észak-Alföld és Dél-Alföld között szóródott.

A kiskereskedelmi forgalomból a lakónépesség arányához képest jelentősen felülreprezentált Közép-Magyarország, valamint – kisebb mértékben – Nyugat-Magyarország. Ezeken a területeken főként az országos átlagot meghaladó egy főre jutó jövedelmek, magasabb lakossági vásárlóerő indukálta a nagyobb kiskereskedelmi forgalmat, de a turizmus, a jelentős átutazó forgalom, a más területekről ingázók vásárlásai is hozzájárultak a kiskereskedelmi eladások magasabb szintjéhez. A többi régió súlya alacsonyabb az országos kiskereskedelmi forgalomból, mint a lakosság számából. A lakosság részesedéséhez képest a legalacsonyabb kiskereskedelmi forgalmi arány Észak-Alföldön és Észak-Magyarországon volt 2015-ben.

18. ábra

A kiskereskedelmi forgalom és a lakónépesség megoszlása régiók szerint, 2015

(Belső kör: kiskereskedelmi forgalom, külső kör: lakónépesség)

A kiskereskedelmi forgalomban az átlagosnál nagyobb volumenbővülést regisztráltak 2015-ben Nyugat-Dunántúlon (8,7), miközben az országos átlaggal megegyezett Közép-Dunántúl (5,7%). Alacsonyabb növekedést mértek Dél-Dunántúlon (4,6), Észak-Alföldön, Dél-Alföldön (egyaránt 3,7) és Észak-Magyarországon (3,4%). Közép-Magyarországon az éves forgalom növekedése 7,1%, – ezen belül Budapesté 7,3% – az országos átlag felett volt.

Jelmagyarázat:

- .. = Az adat nem ismeretes.
- 0 = A mutató értéke kerekítve zérust ad.

További információk, adatok (linkek):

Adatok:

[stADAT-táblák](#)

[Területi adatok](#)

[Módszertan](#)

Elérhetőségek:

kommunikacio@ksh.hu

[Lépjen velünk kapcsolatba!](#)

Telefon: (+36-1) 345-6789